

з представників людського племені на планеті Земля може бути представником відповідального споживання задля власного благополуччя, безпеки та добробуту своїх нащадків. Тобто теоретичні принципи вітчизняного вченого Володимира Вернадського, що закріплюють глобальну відповідальність знань, розуму, освіти і науки, нині виступають суттєвим інструментом у боротьбі за планетарну безпеку та застосування здобутків науки задля забезпечення випереджаючого інноваційного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Вернадский В. И. Биосфера. Москва : Мысль, 1967. 376 с.
2. Вернадский В. И. Начало и вечность жизни. М. : Советская Россия, 1989. 704 с.
3. Громадська організація «Центр екологічних ініціатив «Екодія». URL: <https://ecoaction.org.ua/>
4. EMGROUP. URL: <https://www.emgroup.com.ua/uk/blog/397-bolshe-chem-slova-pochemu-biznesu-vagno-dumat-ob-ekologii.html>].
5. Global Compact Network Ukraine. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/tsili-stijkogo-rozvytku/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-25>

Куц В. А.,

кандидат філософських наук,

викладач кафедри філософії та історії

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

ЛЮДИНА – АКАДЕМІЯ

Я вірю у велике майбутнє України
і Української Академії наук! [3, с. 10].

Володимир Вернадський

Вернадський Володимир Іванович – Український філософ, мислитель-натураліст, засновник ряду природничих наук, автор теорії про ноосферу [3, с. 600], вчення про біосферу [1], а головне – засновник Академії наук України та Національної наукової бібліотеки [2, с. 536]. Вернадського-вченого можна сміливо зарахувати до геніїв, і не дарма його наукові досягнення порівнюють з напрацюваннями Ісака Ньютона, Чарльза Дарвіна і Альберта Ейнштейна. Занадто глобальними

були його відкриття для всього людства, крім авторства у понад 700 наукових праць він також відомий як: 1) Засновник біогеохімії – науки, що вивчає хімічний склад живої речовини і геохімічні процеси, які протікають в біосфері Землі, на основі якої Вернадським була відкрита перша в світі біогеохімічна лабораторія (в даний час Інститут геохімії та аналітичної хімії імені В. І. Вернадського РАН РФ); 2) Основоположник геохімії – науки про хімічний склад Землі і оточуючих нас планет, про об'єктивні закони руху елементів і ізотопів в різних геологічних середовищах і процесах формування ґрунтів, гірських порід і води на Землі; 3) Автор терміна і ядерної геології (радіогеології), відкритої ним у 1935 році науки, що вивчає закономірності, які відбуваються в природі ядерних перетворень, і їх прояв в геологічних процесах. За його ініціативи на території СРСР почався пошук природних родовищ урану і радію; 4) Творець Філософського космізму – теорії про народження і еволюцію Всесвіту, згідно з якою космос не хаос, а «структурно-організований впорядкований світ», в якому людина це не громадянин (раб, підмайстер, робочий) якоїсь країни, а «громадянин Всесвіту»; 5) Найбільший учений ще у 12 галузях науки, який здійснив найважливіші відкриття, актуальні донині (кристалографія, геологія, радіогеологія, метеоритика, палеонтологія, ґрунтознавство, біогеохімія, мінералогія, геохімія, біологія, філософія, історія); 6) Творець першої національної Академії Наук (1918 р.); 7) дійсний академік АН: Франції, Чехословаччини, СРСР та інших держав [2, с. 537]. В. Вернадський є засновником кількох нових напрямків у вивченні людством навколишнього світу. В рамках розвитку наукового потенціалу України вчений також організовує першу Національну наукову бібліотеку (зараз носить його ім'я). У перший книжковий фонд бібліотеки увійшли книги самого академіка та подаровані ним видання. З ентузіазмом сприйняв учений ініціативу формування Академії, що багато в чому зумовило успішність задумів поколінь українських інтелігентів. Під час обговорення різних питань пов'язаних зі створенням Української Академії наук В. Вернадський наголошував на важливості створення сильного центру для подальшого вивчення українського народу, його історії, мови, природи в цілому. (Зрештою, таку ідею Української Академії вдалося відстояти). Над розробкою статуту Української Академії наук працювала маса вчених. Проте, Володимир Вернадському належить керівна роль у створенні Проекту. У Статуті вчений виклав патріотичні, гуманістичні та загальнолюдські ідейні принципи, які стосуються спрямування роботи та структури Української Академії наук. Згідно з планами Вернадського, ці принципи – основа для побудови аналогічних наукових інститутів

у всіх республіках тодішнього СРСР; такий, датований 24 грудня 1944 року, був зроблений останній запис у щоденнику вченого... Не задовго до цього В. Вернадський передав до новоствореної Академії наук України свої спогади. Вдячні послідовники ідей Людини – Академії, як зазвичай сприймають постать геніального вченого, увічнили його світлу пам'ять: 1) ім'я вченого присвоєно багатьом навчальним закладам, бібліотекам, дослідним центрам; 2) з 1973 року НАН України виплачується премія імені Володимира Вернадського, а з 2003 року, вручається золота медаль НАН на честь вченого; 3) 26 березня 2003 року в серії «Видатні особистості України» випущена монета з нейзильберу номіналом в 2 гривні, присвячена Вернадському; 4) 25 лютого 2013 року на честь 150-річчя від дня народження вченого НБУ випущена срібна монета номіналом 5 гривень; 5) вулиці, названі на честь В. І. Вернадського, є в Києві, Дніпрі, Конотопі та ряді інших населених пунктів; 6) у 1964 році ім'ям вченого названий гірський хребет у східній частині Антарктиди довжиною понад 400 кілометрів і висотою 1600 метрів; 7) у 1981 році в Києві встановлено пам'ятник Вернадському; 8) у 1996 році заснована українська арктична станція «Академік Вернадський» [3, с. 10–12]; 9) ім'я вченого носить Астероїд 2809 Вернадський; 10) пам'ятник вченому встановлено у м. Кременчук; 11) монумент на честь Вернадського у 2013 році встановлено також біля головного корпусу Таврійського національного університету у м. Сімферополь (Крим); 12) у м. Кременчук на будівлі готелю «Вікторія» розміщена меморіальна дошка на честь Володимира Вернадського та Василя Докучаєва, які зупинилися тут під час наукової експедиції; 13) пам'ятник Володимиру Вернадському встановлений в м. Полтава; 14) у 2022 році Україна придбала перше науково-дослідне судно для арктичних експедицій «Ноосфера»; 15) Барельєф Володимиру Вернадському у 2023 році встановлено в Першому навчальному корпусі Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського у місті Києві.

Список використаних джерел:

1. Вернадский В. И. Биосфера. Ленинград : Издательство АН СССР, 1926.

2. Виноградов А. П. Вернадский Владимир Иванович / БСЭ : в 30-ти т. / под. ред. А. М. Прохорова. Москва : Советская Энциклопедия, 1971. Т. 4. С. 536–537.

3. Даниленко В. М. Вернадський Володимир Іванович. *Енциклопедія Історії України* : у 10-ти т. / гол. ред. кол. І. М. Дзюба. Київ : Наукова думка, 2003. Т. 1. 688 с.